

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. I-1336 4, 5, 10, 11 IR 12
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS NEDARBO
SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. IX-1904
3, 4, 5 IR 8 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO II¹ SKYRIUMI
ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽIMTUMO ĮSTATYMO NR. XII-2470
22 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys. Įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai

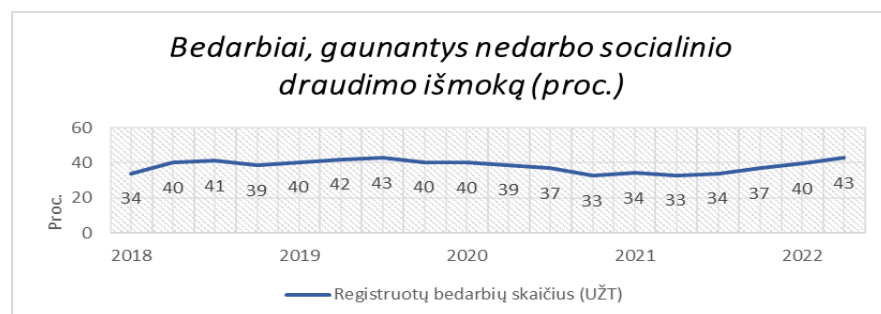
Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 4, 5, 10, 11 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projektas) rengimą paskatino siekis sudaryti sąlygas savarankiškai dirbantiems asmenims užtikrinti didesnes socialines garantijas, numatant aiškesnę socialinio draudimo įmokų mokėjimo tvarką bei mažinti pajamų atotrūkį tarp savarankiškai dirbančių ir likusių dirbančiųjų, taip pat į nedarbo socialinio draudimo sistemą įtraukti savarankiškai dirbančių asmenų grupes – fizinius asmenis, kurie verčiasi individualia žemės ūkio veikla, šeimynos dalyvius ir asmenis, kurie verčiasi individualia veikla, kaip ji apibrėžta Gyventojų pajamų mokesčio įstatyme, išskyrus tuos, kurie nurodyti Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo 5 straipsnio 3 dalyje.

Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-1904 3, 4, 5 ir 8 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo II¹ skyriumi įstatymo projekto (toliau – Nedarbo draudimo įstatymo projektas) rengimą paskatino siekis didinti nedarbo socialinio draudimo (toliau – nedarbo draudimas) sistemos aprėptį bei tobulinti nedarbo draudimo išmokų teisinį reglamentavimą.

Nepakankama nedarbo draudimo išmokų aprėptis turi įtakos bedarbių skurdo lygiui. 2021 m. statistiniai duomenys rodo, kad beveik kas antras neturintis darbo, tačiau jo aktyviai ieškantis, darbingo amžiaus žmogus gyveno žemiau skurdo rizikos ribos. Skurdo lygis tarp bedarbių Lietuvoje yra vienas aukščiausių ir 2021 m. duomenimis siekė 50,4 proc.

Atkreipiant dėmesį į skurdo lygį tarp bedarbių, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos ekspertai [Mokesčių politikos peržiūros ataskaitoje](#) vertina, kad nedarbo draudimo išmokų sistemos aprėptis Lietuvoje nėra pakankama ir rekomenduoja ją didinti.

Vertinant socialinio draudimo poveikį skurdo rizikos lygiui tarp darbo netekusių asmenų, pastebėtina, jog reikšminga Užimtumo tarnyboje prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba) registruotų bedarbių dalis negauna nedarbo draudimo išmokų. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VSDF) duomenimis 2023 m. sausio mėn. nedarbo draudimo išmokas gavo 77 tūkst. gavėjų, o Užimtumo tarnyboje šiuo laikotarpiu registruota 160 tūkst. bedarbių. Tai reiškia, kad tik apie 48 proc. užsiregistravusiųjų Užimtumo tarnyboje gavo nedarbo draudimo išmokas. 2018 – 2022 m. laikotarpiu bedarbių, gaunančių nedarbo draudimo išmokas, dalis svyravo nuo 33 proc. iki 43 proc. (žr. 1 pav.)

Svarbi priežastis, kodėl dalis bedarbių negauna nedarbo draudimo išmokų, yra ta, kad jie nėra įgiję minimalaus nedarbo draudimo stažo. Šiuo metu viena iš sąlygų asmenims teisei į nedarbo draudimo išmoką įgyti yra ne mažesnis kaip 12 mėnesių nedarbo draudimo stažas per paskutinius 30 mėnesių. VSDF duomenimis 2021 m. buvo pateikta 217 tūkst. prašymų dėl nedarbo draudimo išmokos skyrimo, iš jų 47 proc. prašymų nebuvo patenkinti. Neigiami sprendimai dėl to, kad asmuo neturi minimalaus stažo išmokai gauti, sudarė apie 46 proc. visų neigiamų sprendimų, o iš jų apie 19 proc. sudarė atvejai, kai bedarbiams trūko nuo 1 iki 3 mėn. iki minimalios nedarbo draudimo stažo trukmės. Minimalaus nedarbo draudimo stažo trumpinimas nuo 12 mėn. per paskutinius 30 mėn. iki 9 mėn. per paskutinius 30 mėnesių sudarytų galimybę trumpiau darbo rinkoje dalyvavusiems asmenims gauti socialinę apsaugą nedarbo atveju, sudarytų sąlygas mažėti skurdo rizikai bedarbių tarpe. Prognozuojama, kad siūlomas minimalaus nedarbo draudimo stažo mažinimas galėtų suteikti galimybę gauti nedarbo draudimo išmoką daugiau kaip 8 tūkst. bedarbių kasmet.

Covid-19 pandemijos sukelta krizė Lietuvoje ir jos neigiamos pasekmės parodė, kad didelė dalis savarankiškai dirbančių asmenų patenka į socialinės apsaugos užribį dėl jų vykdomos veiklos nenumatyto nutraukimo – nedarbo. Kadangi tik dalis savarankiškai dirbančių asmenų yra draudžiami nedarbo draudimu (individualių įmonių savininkai, mažųjų bendrijų nariai, ūkinių bendrijų tikrieji nariai), paskelbto karantino ir sustabdytų tam tikrų ekonominių veiklų pasekmės, „skaudžiai“ atsiliepė nedarbo draudimu nedraustiems savarankiškai dirbantiems asmenims – sumažėjo jų pajamos, todėl karantino laikotarpiais vidutiniškai 77 tūkst. savarankiškai dirbančių asmenų buvo mokama išmoka, kompensuojanti jų pajamas, iš valstybės biudžeto – išmokėta per 243,7 mln. eurų (2020-2021 m.). Taikyta išmokų paramos priemonė buvo vienkartinė, sukurta siekiant padėti tuo metu galiojančio karantino pasekmėms sušvelninti. Atsižvelgiant į tai bei siekiant savarankiškai dirbantiems asmenims užtikrinti stabilų ir nuolat veikiantį socialinės apsaugos mechanizmą atvejais, kai nutraukiama vykdoma veikla ir netenkama pajamų, siūloma plėsti nedarbo draudimo sistemos aprėptį draudžiant nedarbo draudimu papildomas savarankiškai dirbančių asmenų grupes - asmenis užsiimančius individualia veikla pagal pažymą, šeimos dalyvius, fizinius asmenis, kurie verčiasi individualia žemės ūkio veikla, kai žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis pagal žemės ūkio ministro nustatyta tvarka atliktus skaičiavimus už praėjusių metų mokestinį laikotarpį nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d. yra lygus 4 ekonominio dydžio vienetais arba didesnis. Prognozuojama, kad pradėjus drausti nedarbo draudimu minėtas asmenų grupes, į nedarbo draudimo sistemą būtų papildomai įtraukta apie 115 tūkst. asmenų, iš jų virš 50 tūkst. asmenų visiškai neturėjusių socialinės apsaugos nuo nedarbo, nes šalia savarankiškai vykdomos veiklos jie nėra vykdę kitos veiklos, pagal kurią buvo draudžiami nedarbo draudimu (pvz., dirbę pagal darbo sutartį). Dėl papildomų savarankiškai dirbančių asmenų grupių įtraukimo į nedarbo draudimą papildomai gaunamos socialinio draudimo įmokos per metus sudarytų apie 9,8 mln. Eur.

Pažymėtina, kad viena iš priežasčių, kodėl bedarbis Lietuvoje atsiduria žemiau skurdo rizikos ribos, yra ta, jog dalis bedarbių gauna labai mažas nedarbo draudimo išmokas, kurių dydis priklauso nuo buvusio darbo užmokesčio. Nors valstybinio socialinio draudimo sistemoje yra numatytos valstybinio socialinio draudimo įmokų „grindys“, kad dirbantys asmenys galėtų gauti socialines garantijas, priklausančias nuo Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos (toliau – MMA) dydžio, tačiau valstybinio socialinio draudimo sistemoje yra numatytų valstybinio socialinio draudimo įmokų „grindų“ išimčių. Dėl mažesnių šių asmenų valstybinio socialinio draudimo įmokų, netekę darbo jie gauna ir mažesnes nedarbo draudimo išmokas. Šiuo metu mažiausias nedarbo draudimo išmokų dydis yra susijęs su nedarbo draudimo išmokos pastovios dalies dydžiu – 23,27 proc. MMA, t. y. 195,47 Eur. Nustatius minimalią nedarbo draudimo išmoką, atitinkančią 5 bazinės socialinės išmokos (toliau – BSI), kurios dydį Lietuvos Respublikos socialinės paramos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio

nustatymo įstatymo nustatyta tvarka tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė, dydžius (2023 m. BSI dydis 49 Eur, 5 BSI – 245 Eur), padidėtų mažiausias nedarbo draudimo išmokas gaunančių bedarbių galimybės patenkinti būtiniausius asmeninius vartojimo poreikius ir sumažėtų rizika, kad laikinai darbo neturintys žmonės patirs skurdą ir (ar) socialinę atskirtį. Minimalios nedarbo draudimo išmokos didinimas įtakos apie 1,1 tūkst. nedarbo draudimo išmokų gavėjų.

Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 22 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Užimtumo įstatymo projektas) parengtas siekiant suderinti Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo nuostatas su Valstybinio socialinio draudimo įstatymo ir Nedarbo draudimo įstatymo projektuose siūlomu teisiniu reguliavimu.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymų projektų rengimą inicijavo ir juos parengė Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Įstatymų projektuose teikiami pakeitimai su ekspertais ir socialiniais partneriais buvo aptarti 2021 m. liepos 1 d. surengtoje [viešojoje konsultacijoje „Nedarbo socialinio draudimo išmokų sistemos aprėpties didinimas“](#) ir 2022 m. birželio 30 d. surengtoje [viešojoje konsultacijoje „Savarankiškai dirbantys asmenys: kaip užtikrinti jų socialinę apsaugą nedarbo atveju“](#).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projektui aktualus teisinis reguliavimas

1) Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalis nustato, kad ūkininkai ir jų partneriai, šeimos dalyviai ir asmenys, kurie verčiasi individualia veikla, kaip ji apibrėžta Gyventojų pajamų mokesčio įstatyme, išskyrus tuos, kurie nurodyti Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 5 straipsnio 3 dalyje (asmenys, kurie verčiasi individualia veikla turėdami verslo liudijimą), draudžiami pensijų, ligos ir motinystės socialiniu draudimu. Nedarbo draudimu minėtos asmenų grupės nedraudžiamos.

2) Socialinio draudimo įmokų skaičiavimo nuostatos:

- Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad meno kūrėjo statusą turinčių darbingo amžiaus asmenų ir Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nurodytų asmenų, gaunančių pajamas pagal autorines sutartis, iš sporto ar atlikėjo veiklos, socialinio draudimo įmokos skaičiuojamos nuo apskaičiuoto 50 procentų atlygio pagal sudarytas sutartis.

- Individualios įmonės savininko, mažosios bendrijos nario, taip pat ūkinės bendrijos tikrojo nario socialinio draudimo įmokų bazę sudaro individualios įmonės, mažosios bendrijos ar ūkinės bendrijos išsiimama individualios įmonės savininko, mažosios bendrijos nario ar ūkinės bendrijos tikrojo nario asmeniniams poreikiams 50 procentų lėšų suma, kuri deklaruojama Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Valstybinė mokesčių inspekcija) kaip su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos (Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 10 straipsnio 3 dalies 1 punktas).

- Mažosios bendrijos nariai, sudarę su mažąja bendrija civilinę (paslaugų) sutartį ir pagal šią sutartį gavę pajamas, nuo šių pajamų nemoka socialinio draudimo įmokų.

- Šeimos dalyvių socialinio draudimo įmokų bazę sudaro visos šeimos dalyvio išlaikymo pajamos, numatytos Šeimynų įstatyme (Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 10 straipsnio 3 dalies 2 punktas).

- Remiantis Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalimi, asmenų, kurie pagal verslo liudijimą dirba ne visą kalendorinį mėnesį ir nėra pateikę prašymo sumokėti socialinio draudimo įmokas už visą kalendorinį mėnesį, socialinio draudimo įmokos skaičiuojamos verslo liudijimo galiojimo laikotarpiu, pagal veiklos vykdymo kalendorinių dienų skaičių.

- Verslo liudijimus turintys asmenys socialinio draudimo įmokas moka už verslo liudijimo galiojimo laikotarpio veiklos vykdymo kalendorines dienas. Remiantis Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 12 straipsnio 4 dalimi, jeigu asmuo pagal verslo liudijimą dirba ne visą

kalendorinį mėnesį, pagal asmens pateiktą VSDF valdybos direktoriaus patvirtintos formos prašymą VSDF valdybos teritoriniam skyriui gali būti sumokėtos socialinio draudimo įmokos už visą kalendorinį mėnesį, prašymą pateikiant VSDF valdybos teritoriniam skyriui ne vėliau kaip iki asmens metinės pajamų mokesčio deklaracijos už laikotarpį, į kurį įeina šis mėnuo, pateikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai termino paskutinės dienos. Jeigu asmuo socialinio draudimo įmokų pagal pateiktą prašymą nesumoka, prašymo galiojimas nutrūksta ir socialinio draudimo įmokos skaičiuojamos už verslo liudijimo galiojimo laikotarpio veiklos vykdymo kalendorines dienas.

-Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų asmenų socialinio draudimo įmokų bazė, kurią privalo taikyti kiekvienas draudėjas, kalendoriniais metais negali būti didesnė negu praėjusių metų 43 VDU suma (Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalis). Tuo tarpu pagal Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnį draudžiamų asmenų (turinčių darbo santykius arba santykius, savo esme atitinkančius darbo santykius) socialinio draudimo įmokos skaičiuojamos nuo sumos, ne didesnės kaip 60 VDU suma (Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 10 straipsnio 9 dalis).

3) 2022 m. birželio 30 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 2 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-1302, kuriame liko nesuderinta nuostata dėl individualia žemės ūkio veikla užsiimančių asmenų bei ūkininkų ir jų partnerių. Prie sąvokos „savarankiškai dirbantis asmuo“ priskiriamas ir fizinis asmuo, kuris verčiasi individualia žemės ūkio veikla (Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 5 punktas), tačiau buvusios trumpinio „ūkininkas ir jo partneris“ priimtame įstatyme nebeliko.

4) Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 12 straipsnio 3 dalyje yra nustatyta, kad sutartys dėl valstybinio socialinio draudimo įmokų įsiskolinimo sumokėjimo atidėjimo sudaromos tik su trimis draudėjų tipais (žemės ūkio bendrovėmis, žemės ūkio kooperatyvais ir ūkininkais). Kitais šiame įstatyme nustatytais atvejais dėl valstybinio socialinio draudimo įmokų įsiskolinimo sumokėjimo atidėjimo priimami VSDF valdybos teritorinio skyriaus sprendimai.

5) Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad krašto apsaugos sistemos profesinės karo tarnybos kariai, taip pat kariai savanoriai, ir kiti aktyviojo rezervo, parengtojo rezervo kariai, pašaukti į pratybas, mokymus ar vykdyti tarnybos užduočių, draudžiami pensijų, ligos, motinystės, nedarbo, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniu draudimu.

6) Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 25 punkte nustatyta, kad socialinio draudimo įmokos neskaičiuojamos nuo pagal pasirinkimo sandorius gaunamų akcijų, jeigu teisė į akcijas darbuotojams suteikiama ne anksčiau kaip po 3 metų.

Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projektui aktualus teisinis reguliavimas

1) Šiuo metu galiojančio Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnyje nustatyta, kad nedarbo draudimu privalomai draudžiami Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnio 1–4 dalyse, 6 straipsnio 1–4 dalyse nurodyti asmenys ir 5 straipsnio 2 dalyje nurodyti individualių įmonių savininkai, mažųjų bendrijų nariai ir ūkinių bendrijų tikrieji nariai. Teisę į nedarbo draudimo išmoką remiantis Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 5 straipsniu šie asmenys turi, jei įsiregistravus Užimtumo tarnyboje jiems suteiktas bedarbio statusas, bet Užimtumo tarnyba jiems nepasiūlė tinkamo darbo ar aktyvios darbo rinkos politikos priemonių ir jeigu jie atitinka bent vieną iš šių sąlygų:

a) iki bedarbio statuso įgijimo dienos turi ne mažesnę kaip 12 mėnesių nedarbo draudimo stažą per paskutinius 30 mėnesių;

b) baigė privalomąją pradinę karo tarnybą ar alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą arba buvo paleisti iš nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos, kurios metu įgijo pagrindinį karinį parengtumą.

2) Nedarbo draudimo išmoka mokama 9 mėnesius (Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 7 straipsnio 2 dalis).

Vadovaujantis Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 8 straipsniu, nedarbo draudimo išmoka apskaičiuojama kaip pastovios ir kintamos dalių suma. Pastovią nedarbo draudimo išmokos dalį sudaro 23,27 procento mėnesį, už kurį mokama nedarbo draudimo išmoka, galiojančios Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos. Kintama nedarbo draudimo išmokos dalis apskaičiuojama taip:

a) pirmą–trečią nedarbo draudimo išmokos mokėjimo mėnesį – 38,79 procento apdraustojo vidutinių mėnesinių draudžiamųjų pajamų;

b) ketvirtą–šeštą nedarbo draudimo išmokos mokėjimo mėnesį – 31,03 procento apdraustojo vidutinių mėnesinių draudžiamųjų pajamų;

c) septintą–devintą nedarbo draudimo išmokos mokėjimo mėnesį – 23,27 procento apdraustojo vidutinių mėnesinių draudžiamųjų pajamų.

3) Nedarbo socialinio draudimo įstatyme nėra aiškiai nustatyta, kad į asmenų nedarbo draudimo stažą įskaitomas ir užsienyje įgytas stažas. Tuo tarpu Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 24 d. nutarimu Nr. 1656 „Dėl Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatų patvirtinimo“, yra aptarti teisės į nedarbo draudimo išmoką išsaugojimo ir nedarbo draudimo laikotarpių sumavimo klausimai atvejais, kai asmenys dirbo ir buvo draudžiami socialiniu draudimu užsienyje.

Užimtumo įstatymo projektui aktualus teisinis reguliavimas

Pagal Užimtumo įstatymo 5 straipsnyje ir 7 straipsnio 6 punkte nustatytą teisinį reguliavimą šeimos dalyviai yra priskiriami prie savarankiškai dirbančių asmenų. Vadovaujantis Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, savarankiškai dirbantys asmenys nėra laikomi bedarbiais, tačiau šeimos dalyviams yra nustatyta išimtis, todėl šiems asmenims ir nenutraukus savo veiklos gali būti suteikiamas bedarbio statusas.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projektu siūloma:

1) Nustatyti, kad nuo 2025 m. sausio 1 d. individualia veikla, kaip ji apibrėžta Gyventojų pajamų mokesčio įstatyme, užsiimantys asmenys, šeimynų dalyviai, meno kūrėjo statusą turintys asmenys, asmenys, gaunantys pajamas pagal autorines sutartis, iš sporto ar atlikėjo veiklos, fiziniai asmenys, užsiimantys individualia žemės ūkio veikla (kai žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis yra lygus 4 ekonominio dydžio vienetams arba didesnis) bei mažųjų bendrijų nariai, gaunantys pajamas pagal su mažąja bendrija sudarytas civilines (paslaugų) sutartis, išskyrus iš nuomos gautas pajamas, socialinio draudimo (ligos, motinystės, nedarbo, pensijų) įmokas moka nuo 90 proc. apmokestinamų pajamų (Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projekto 3 straipsnio 1 ir 3 dalys). Suvienodinus savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo įmokų bazes būtų įgyvendintas įmokų mokėtojų (tarp savarankiškai dirbančių asmenų) lygybės principas. Prognozuojama, kad bazių suvienodinimas palieštų apie 5 tūkst. asmenų.

2) Nustatyti, kad savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo įmokų bazė, kurią privalo taikyti kiekvienas draudėjas, kalendoriniais metais negali būti didesnė negu praėjusių metų 60 VDU suma (Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projekto 3 straipsnio 5 dalis). Nustačius, kad savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo įmokų „lubos“ sieks 60 VDU, būtų sumažintas pajamų atotrūkis tarp savarankiškai dirbančių asmenų ir likusių dirbančiųjų, kadangi šiuo metu pagal darbo sutartį ar jai prilygintą sutartį dirbančiam apdraustajam socialinio draudimo įmokoms (išskyrus privalomojo sveikatos draudimo įmokas) taikomos 60 VDU „lubos“. Tokiu būdu savarankiškai dirbantys asmenys taip pat galės užsitikrinti ir didesnes socialinio draudimo garantijas. Prognozuojama, kad „lubų“ padidėjimas palieštų apie 2000 asmenų.

3) Nustatyti, kad verslo liudijimus turintys asmenys socialinio draudimo įmokas moka ne už verslo liudijimo galiojimo laikotarpio veiklos vykdymo kalendorines dienas, bet už veiklos vykdymo kalendorinį mėnesį, kurį galioja verslo liudijimas, bei suvienodinti verslo liudijimus turinčių asmenų valstybinio socialinio draudimo įmokų sumokėjimo terminus, atsisakant socialinio

draudimo įmokų mokėjimo iš anksto už visą verslo liudijimo galiojimo laikotarpį, trumpesnę nei 3 mėnesiai, ir nustatant, kad verslo liudijimus įsigiję asmenys, nepriklausomai nuo įsigyto verslo liudijimo galiojimo laikotarpio, valstybinio socialinio draudimo įmokas mokėtų kartą per ketvirtį ne vėliau, kaip iki kito ketvirčio pirmo mėnesio 15 dienos (Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projekto 3 straipsnio 4 dalis, 5 straipsnio 2 ir 4 dalys).

4) 2022 birželio 30 d. priėmus Valstybinio socialinio draudimo įstatymo pakeitimus, liko nesuderintos šio įstatymo nuostatos dėl individualia žemės ūkio veikla užsiimančių asmenų bei ūkininkų ir jų partnerių. Siekiant pašalinti likusius neatitikimus, savarankiškai dirbančių asmenų grupei, apibrėžiamai kaip „fizinis asmuo, kuris verčiasi individualia žemės ūkio veikla, kai žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis pagal žemės ūkio ministro nustatyta tvarka atliktus skaičiavimus už praėjusių metų mokestinį laikotarpį nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d. yra lygus 4 ekonominio dydžio vienetams arba didesnis“ siūloma nustatyti trumpinį „ūkininkas“ (Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projekto 2 straipsniu keičiama Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalis).

5) Siekiant suvienodinti valstybinio socialinio draudimo įmokų įsiskolinimo sumokėjimo atidėjimo administravimą, siūloma pakeisti Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 12 straipsnio 3 dalį ir nustatyti, kad sutartys dėl socialinio draudimo įmokų atidėjimo tarp VSDF valdybos teritorinių skyrių ir žemės ūkio bendrovių, žemės ūkio kooperatyvų ir (ar) ūkininkų nuo 2025 m. nesudaromos, vietoje jų numatant VSDF valdybos teritorinio skyriaus sprendimų šiuo klausimu priėmimą (Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projekto 5 straipsnio 1 dalis).

6) Įgyvendinant Lietuvos kariuomenės personalo rezervo reformą, „aktyviojo rezervo kariai“ buvo pervardyti į „savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos karius“, o „parengtojo rezervo kariai“ – į „aktyviojo kariuomenės personalo rezervo karius, todėl atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 2 straipsnio 18 dalyje ir Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje numatytas sąvokas atitinkamai siūloma pakeisti Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnio 4 dalyje naudojamus terminus (Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projekto 1 straipsnis).

7) Tikslinti Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 25 punktą, siekiant suvienodinti su Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 8, 13¹, 16, 17, 18, 18², 20, 21, 24, 25, 27, 34, 35 ir 37 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 12¹ straipsniu įstatymo projekto siūlomu reguliavimu ir nustatyti, kad socialinio draudimo įmokos neskaičiuojamos nuo naudos, gautos iš darbdavio, buvusio darbdavio ar su jais susijusio asmens įsigijus akcijų neatlygintinai ar už lengvatinę kainą pagal sandorius, kuriais darbuotojui suteikta teisė įsigyti akcijų iš minėtų asmenų ateityje, neapmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymą (t. y. jeigu akcijos įsigijamos ne anksčiau kaip po 3 metų nuo sandorio sudarymo dienos ir darbo santykiai su šiuo darbdaviu ar buvusiu darbdaviu po sandorio sudarymo dienos truko ne trumpiau kaip 3 metus) (Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projekto 4 straipsnio 1 dalis).

8) Atsižvelgiant į savarankiškai dirbančių asmenų valstybinio socialinio draudimo įmokų mokėjimo specifiką bei į tai, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 2 straipsnio 25 dalimi ir 13 straipsnio 19 punktu, valstybinio socialinio draudimo įmokos yra prilyginamos mokesčiams, kuriuos keičiantys teisės aktai turi įsigalioti ne anksčiau kaip po šešių mėnesių nuo jų paskelbimo dienos, siūloma nustatyti, kad Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projekte siūlomi pakeitimai įsigalioję 2025 m. sausio 1 d. Kiti, techninio pobūdžio pakeitimai, įsigalioję kitą dieną po oficialaus įstatymo paskelbimo Teisės aktų registre.

Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projektu siūloma:

1) Siekiant plėsti nedarbo draudimo sistemos aprėptį, Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projekto 2 straipsniu siūloma pakeisti Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnį ir nustatyti, kad nedarbo draudimu privalomai taip pat draudžiami Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje nurodyti fiziniai asmenys, kurie verčiasi individualia žemės ūkio veikla, kai žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis pagal žemės ūkio ministro nustatyta tvarka atliktus

skaičiavimus už praėjusių metų mokestinį laikotarpį nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d. yra lygus 4 ekonominio dydžio vienetams arba didesnis, šeimynos dalyviai ir asmenys, kurie verčiasi individualia veikla, kaip ji apibrėžta Gyventojų pajamų mokesčio įstatyme, išskyrus tuos, kurie nurodyti Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 5 straipsnio 3 dalyje (toliau – naujai į nedarbo draudimo sistemą įtraukiami asmenys). Teisę į nedarbo draudimo išmoką naujai į nedarbo draudimo sistemą įtraukti asmenys įgis nutraukę savo veiklą, užsiregistravę Užimtumo tarnyboje ir įgiję bedarbio statusą, jei atitiks Nedarbo socialinio draudimo įstatyme nustatytas sąlygas.

2) Atsižvelgiant į savarankiškai dirbančiųjų asmenų valstybinio socialinio draudimo įmokų mokėjimo specifiką, pakeisti Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalį ir nustatyti, kad apdraustasis yra fizinis asmuo, kuris Valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka pats moka nedarbo draudimo įmokas ir (ar) šios įmokos draudėjo už jį mokamos arba pagal įstatymus turėjo būti mokamos (Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projekto 1 straipsnio 1 dalis).

3) Siekiant teisinio aiškumo ir teisės aktų nuostatų suderinamumo, bei atsižvelgiant į tai, kad į nedarbo socialinio draudimo sistemą numatoma įtraukti naujas savarankiškai dirbančiųjų asmenų, grupes, pakeisti Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 3 straipsnio 4 dalį ir aiškiai nustatyti, kad nedarbo draudimo stažas, tame tarpe, ir įgytas užsienyje, apskaičiuojamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintuose Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatuose nustatyta tvarka (Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projekto 1 straipsnio 2 dalis).

4) Siekiant plėsti nedarbo draudimo sistemos aprėptį, taip pat siūloma pakeisti Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytą sąlygą teisei į nedarbo draudimo išmoką įgyti ir nustatyti, kad bedarbis iki bedarbio statuso įgijimo dienos turi būti įgijęs ne mažesnę kaip 9 mėnesių nedarbo draudimo stažą per paskutinius 30 mėnesių (Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projekto 3 straipsnis).

5) Siekiant padidinti mažiausias nedarbo draudimo išmokas, pakeisti Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 8 straipsnį 6 dalį ir nustatyti, kad kiekvienu nedarbo draudimo išmokos mokėjimo laikotarpiu mokama nedarbo draudimo išmoka negali būti mažesnė už 5 BSI, kurios dydį Lietuvos Respublikos socialinės paramos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymo nustatyta tvarka tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė, dydžius, galiojančius mėnesį, už kurį mokama nedarbo draudimo išmoka (Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projekto 4 straipsnis).

6) Atsižvelgiant į tai, kad naujai į nedarbo draudimo sistemą įtraukiami asmenys turi galimybes paprasčiau ir greičiau nutraukti vykdomą veiklą bei siekiant užkirsti kelią piktnaudžiavimui išmokomis, siūloma šių asmenų teisei į nedarbo draudimo išmoką, nedarbo draudimo išmokos dydžio ir trukmės, nedarbo draudimo išmokų skyrimo ir mokėjimo tvarkai taikyti atskiras sąlygas, nustatant, kad:

- naujai į nedarbo draudimo sistemą įtraukiami asmenys teisę į nedarbo draudimo išmoką įgyja įsiregistravę Užimtumo tarnyboje bei gavę bedarbio statusą, jeigu Užimtumo tarnyba jiems nepasiūlė tinkamo darbo ar aktyvios darbo rinkos politikos priemonių ir jeigu jie iki bedarbio statuso įgijimo dienos turi ne mažesnę kaip 9 mėnesių nedarbo draudimo stažą per paskutinius 30 mėnesių, per kurį yra sumokėję nedarbo draudimo įmokas nuo ne mažesnės nei 9 MMA sumos;

- teisę į nedarbo draudimo išmoką turintiems naujai į nedarbo socialinio draudimo sistemą įtraukiamiems asmenims nedarbo draudimo išmoka būtų mokama bedarbio statuso galiojimo laikotarpiu, bet ne ilgiau kaip vieną mėnesį. Nedarbo draudimo išmokos mokėjimo trukmė ilginama vienu mėnesiu už kiekvieną kitą mokestinį laikotarpį (nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d.), jeigu nedarbo socialinio draudimo įmokos už tą mokestinį laikotarpį sumokėtos nuo ne mažesnės nei 12 MMA dydžių sumos. Nedarbo draudimo išmokos trukmė negali būti ilgesnė nei 9 mėnesiai. Nedarbo draudimo išmokos trukmės susiejimas su konkrečiais ir papildomais laikotarpiais (t. y. už kiekvienus kitus mokestinius metus), kai buvo mokėtos įmokos, sumažins riziką, kad individualia veikla užsiimančias asmenis naudotųsi nedarbo draudimo išmokomis dažniau, nei iš tiesų to reikia. Vienodas nedarbo draudimo išmokos trukmės taikymas ir dirbantiems pagal darbo sutartis, ir naujai į nedarbo draudimo sistemą įtrauktiems asmenims, galėtų paskatinti pastaruosius siekti dažniau

pasinaudoti nedarbo draudimo išmokų sistema;

- skaičiuojant įmokų mokėjimo laikotarpį naujos nedarbo draudimo išmokos mokėjimo trukmei nustatyti būtų neįskaitomi tie laikotarpiai, pagal kuriuos jau buvo nustatyta anksčiau mokėtos nedarbo draudimo išmokos mokėjimo trukmė;

- naujai į nedarbo draudimo sistemą įtraukiamiems asmenims (taip pat ir atvejais, kai dalis (mažiau nei 3 mėnesiai) jų turimo nedarbo draudimo stažo yra įgyta pagal Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 1 punktą) siūloma taikyti galiojančio Nedarbo socialinio draudimo įstatymo nuostatas, susijusias su nedarbo draudimo stažo nustatymu (atsižvelgiant į siūlomą Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 15¹ straipsnio 3 dalies nuostatą, kad skaičiuojant įmokų mokėjimo laikotarpį naujos nedarbo draudimo išmokos mokėjimo trukmei nustatyti būtų neįskaitomi tie laikotarpiai, pagal kuriuos jau buvo nustatyta anksčiau mokėtos nedarbo draudimo išmokos mokėjimo trukmė), apdraustojo draudžiamosioms pajamoms apskaičiavimu, nedarbo draudimo išmokos skyrimo sąlygomis, nedarbo draudimo išmokos mokėjimo tvarka, nedarbo draudimo išmokos dydžio nustatymu, nedarbo draudimo išmokos mokėjimo sustabdymu ir nutraukimu, sustabdytos ar nutrauktos nedarbo draudimo išmokos mokėjimo atnaujinimu, nedarbo draudimo išmokos mokėjimui kartu su kitomis socialinėmis išmokomis, nedarbo draudimo išmokos išmokėjimu mirus asmeniui, turėjusiam teisę ją gauti, nedarbo draudimo išmokos grąžinimu (Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 3 straipsnio, 6 straipsnio 1 ir 3 dalių, 7 straipsnio 1 ir 3 dalių, 8 straipsnio 1-3 ir 5-7 dalių, 9 straipsnio, 11 straipsnio, 13 straipsnio, 14 straipsnio ir 15 straipsnio, IV skyriaus nuostatos). Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 12 ir 13 straipsnių nuostatų, susijusių su išmokos pratęsimu ir pakartotiniu išmokos skyrimu, siūloma netaikyti dėl trumpesnės išmokų naujai į nedarbo draudimo sistemą įtraukiamiems asmenims mokėjimo trukmės ir dėl skirtingų mokėjimo trukmės nustatymo sąlygų (Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projekto 2 straipsniu siūloma keisti Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 1 punktą);

- siekiant suteikti socialines garantijas darbo (veiklos) netekimo atveju asmenims, kurie laikotarpiu, pagal kurį skaičiuojamas nedarbo draudimo stažas teisei į nedarbo draudimo išmoką nustatyti, buvo drausti pagal Nedarbo draudimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir, 3 ar daugiau mėnesių, pagal šio įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 1 punktą, siūloma, kad šiems asmenims nedarbo draudimo išmoka būtų skiriama ir mokama, o neteisėtai gauta nedarbo išmoka išieškoma ir grąžinama, taip pat nedarbo draudimo įmokos mokamos šio įstatymo I, II ir IV skyriuose nustatyta tvarka (Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projekto 2 straipsniu siūloma keisti Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 2 punktą). Ši ir aukščiau aptarta Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalies nuostatos siūlomos atsižvelgiant į tai, kad praktikoje bus asmenų, turinčių skirtingais pagrindais įgytą nedarbo draudimo stažą, ir siekiant nustatyti aiškias taisykles dėl jų atžvilgiu taikomų Nedarbo socialinio draudimo įstatymo nuostatų.

7) Atsižvelgiant į tai, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 2 straipsnio 25 dalimi ir 13 straipsnio 19 punktu, valstybinio socialinio draudimo įmokos yra prilyginamos mokesčiams, kuriuos keičiantys teisės aktai, remiantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 3 dalimi, turi įsigalioti ne anksčiau kaip po šešių mėnesių nuo jų paskelbimo dienos, siūloma nustatyti, kad Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projekte siūlomi pakeitimai įsigaliotų 2025 m. sausio 1 d. Nedarbo socialinio draudimo įstatymo pakeitimams, susijusiems su minimalių nedarbo draudimo išmokų pakeitimais, siūloma nustatyti ankstesnę įsigaliojimo datą – 2024 m. sausio 1 d.

8) Siekiant greičiau užtikrinti galimybę įgyti socialinę apsaugą nuo nedarbo naujai į nedarbo draudimo sistemą įtrauktiems asmenims ir atsižvelgiant į tai, kad reikalaujamą nedarbo draudimo stažą įgyti jiems prireiks laiko, siūloma nustatyti, kad nuo 2025 m. sausio 1 d. iki gruodžio 31 d., naujai į nedarbo draudimą įtraukiami asmenys, kuriems suteiktas bedarbio statusas, jeigu Užimtumo tarnyba jiems nepasiūlytų tinkamo darbo ar aktyvios darbo rinkos politikos priemonių ir jeigu jie būtų sumokėję visas privalomas valstybinio socialinio draudimo įmokas už paskutinius dvejus mokestinius metus nuo ne mažesnės nei 12 MMA sumos per metus, įgytą teisę į vienkartinę minimalią nedarbo draudimo išmoką (t. y. 5 BSI dydžio), kuri būtų skiriama ir mokama bedarbio

statuso galiojimo laikotarpiu, bet ne ilgiau, nei už vieną mėnesį, *mutatis mutandis* taikant Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 3 straipsnio, 6 straipsnio 1 ir 3 dalių, 7 straipsnio 1 ir 3 dalių, 8 straipsnio 7 dalies, 9, 11, 14 ir 15 straipsnių nuostatas.

2021 metais nedarbo draudimu nedraustų, tačiau mokėjusių įmokas kitoms socialinio draudimo rūšims savarankiškai dirbančių asmenų skaičius siekė 115 tūkst. Iš jų 55,4 tūkst. asmenų tuo pat metu turėjo ir darbo santykius. Naujai į nedarbo draudimo sistemą bus įtraukta apie 60 tūkst. tik savarankiška veikla užsiimančių asmenų, o likusi dalis šioje sistemoje dalyvaus kaip dirbantys keliose darbovietėse ar veiklose.

Atsižvelgiant į tai, kad Valstybinio socialinio draudimo įstatymo ir Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projektuose yra numatomas šeimynos dalyvių draudimas nedarbo socialiniu draudimu, Užimtumo įstatymo projektu siūloma panaikinti Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytą išimtį, leidžiančią šeimynos dalyviui įgyti bedarbio statusą nenutraukus veiklos. Tokiu būdu būtų suderintos teikiamų įstatymų projektų nuostatos ir įgyvendintas nedarbo draudimo principas, pagal kurį nedarbo draudimo išmokomis yra kompensuojamos dėl nedarbo negautos pajamos.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai atlikus kontrafaktinį Valstybinio socialinio draudimo įstatymo ir Nedarbo socialinio draudimo įstatymų projektais siūlomų priemonių poveikio vertinimą, nustatyta, jog siūlomi pakeitimai neblogins šiuo metu esamų socialinių rodiklių ir turės nedidelį teigiamą poveikį skurdo rizikos lygio mažinimui iki 0,2 procentinių punktų visoje populiacijoje bei tarp darbingo amžiaus asmenų ir ypač tarp vaikų (iki 0,4 procentinių punktų), taip pat visų gyventojų skurdo rizikos gylio mažinimui (iki 0,3 procentinių punktų). Bedarbiams skurdo rizikos lygis sumažėtų apie 1,2 procentinio punkto. Dėl siūlomų priemonių nei vienai amžiaus grupei skurdo rizikos lygis ar gylys nepadidėja.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti įstatymai įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Nustačius, kad savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo įmokų „lubos“ nuo 2025 m. sieks 60 VDU, įmokos asmenims, kurių pajamos viršija 60 VDU, papildomai padidėtų ne daugiau kaip iki 330 Eur per mėnesį.

Savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo įmokų bazių suvienodinimas paliestų apie 5 tūkst. asmenų. Papildomai dėl bazių pokyčio būtų surinkta 6,5 mln. Eur per metus.

Prognozuojama, kad pradėjus drausti nedarbo draudimu naujas asmenų grupes, į nedarbo draudimo sistemą būtų papildomai įtraukta apie 115 tūkst. asmenų, iš jų virš 50 tūkst. asmenų visiškai neturėjusių socialinės apsaugos nuo nedarbo, nes šalia savarankiškai vykdomos veiklos jie nėra vykde kitos veiklos, pagal kurią buvo draudžiami nedarbo draudimu (pvz., dirbę pagal darbo sutartį).

8. Ar Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektų nuostatos neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projekte teikiami siūlymai įgyvendina Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano

patvirtinimo“ (toliau – Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planas), 3.3.7 priemonę – „Parngti ir priimti Valstybinio socialinio draudimo įstatymo ir Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo pakeitimo įstatymų projektus, siekiant peržiūrėti dirbančių asmenų pajamų, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, maksimalias sumas, atitinkamai peržiūrint gyventojų pajamų mokesčio dydžius“.

Europos „Naujos kartos Lietuva“ priemonių plano 147 priemonėje numatyti išipareigojimai dėl apmokestinimo suvienodinimo savarankiškai dirbantiems asmenims.

Nedarbo draudimo įstatymo projektu teikiamais siūlymais įgyvendinama Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 3.3.5 priemonė „Parngti ir priimti Nedarbo socialinio draudimo įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, siekiant pailginti išmokos mokėjimo trukmę, sumažinti draudimo stažo reikalavimus; į nedarbo socialinio draudimo sistemą įtraukti likusias savarankiškai dirbančių asmenų grupes ir nustatyti tinkamo dydžio nedarbo socialinio draudimo įmokų tarifus“ bei siekiama įgyvendinti priemonių plano „Naujos kartos Lietuva“ rodiklį „Nedarbo socialinio draudimo įstatymo pakeitimo, kuriuo didinama nedarbo socialinės apsaugos sistemos aprėptis, įsigaliojimas“.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymus, kitų įstatymų priimti, keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimus. Nedarbo socialinio draudimo statymo projektu tikslinamos sąvokos įvertintos Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos teisės aktus.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įgyvendinant Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projektu teikiamus siūlymus, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija iki priimto įstatymo įsigaliojimo turės parengti ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė priimti Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 647 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“, pakeitimus.

Įgyvendinant Nedarbo draudimo įstatymo projektu teikiamus siūlymus, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija iki priimto įstatymo įsigaliojimo turės parengti ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė priimti Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatų ir Dalinio darbo išmokų nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 24 d. nutarimu Nr. 1656 „Dėl Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatų ir Dalinio darbo išmokų nuostatų patvirtinimo“, pakeitimus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Nustačius, kad savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo įmokų „lubos“ sieks 60

VDU, papildomai būtų surinkta 8 mln. Eur valstybinio socialinio draudimo įmokų per metus. Papildomai dėl bazių pokyčio kasmet būtų surinkta 6,5 mln. Eur.

Dėl minimalaus nedarbo draudimo stažo nedarbo draudimo išmokai gauti trumpinimo iki 9 mėn. per paskutinius 30 mėn. papildomas lėšų poreikis metams sudarytų apie 18 mln. Eur.

Dėl minimalios nedarbo draudimo išmokos didinimo iki 5 BSI papildomas lėšų poreikis metams būtų 0,5 mln. Eur.

Dėl naujų savarankiškai dirbančių asmenų grupių įtraukimo į nedarbo draudimą, papildomos nedarbo draudimo įmokos į VSDF per metus sudarytų apie 9,8 mln. Eur. Darant prielaidą, kad nedarbo draudimo išmokas gautų apie 30 proc. naujai į nedarbo draudimą įtraukų savarankiškai dirbančių asmenų, papildomas VSDF lėšų poreikis jų išmokoms sudarytų apie 5,4 mln. Eur per metus.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Rengiant Įstatymų projektus, nebuvo gauta specialistų vertinimų, rekomendacijų ir išvadų.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia jam įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra „valstybinis socialinis draudimas“, „valstybinio socialinio draudimo įmoka“, „valstybinio socialinio draudimo įmokų bazė“.

Reikšminiai Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia jam įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra „nedarbo socialinis draudimas“, „nedarbo socialinio draudimo įmoka“, „nedarbo socialiniu draudimu draudžiami asmenys“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.